

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

leden 2001 / ročník 2

Mohou být slova násilím?

Dan Šťastný

Je tomu již několik měsíců, co spatřilo světlo světa nové vydání nejznámější knihy jedné z největších lidských zrůd historie – Adolfa Hitlera. Netrvalo dlouho a tento vydavatelský počin vyvolal s největší pravděpodobností dobře míněnou reakci, jež vyústila v podmínečné odsouzení nakladatele Zítka za podporu a propagační hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů „v úmyslu nepřímém“. Je-li někdo odsouzen (byť jen podmíněně), potom musel spáchat zločin. Tento případ naznačuje, že vydání knihy může být za zločin považováno i dnes. Je však takový čin skutečným zločinem, tj. zločinem z titulu poškození něčích práv, nebo se jedná pouze o další „zločin“ definovaný jako porušení „pseudoprávní“ legislativy, „zločin“ ze stejné skupiny, kam patří např. hraní hazardních her, práce bez povolení, propuštění zaměstnance či krácení daní...?

Slova jako zbraň

Představme si nejprve krystalicky čistý příklad výroku, který bezpochyby směřuje k potlačení práv: *Zastánci laissez faire nejsou plnohodnotní lidé, ostatním lidem škodí, a měli by proto být zastřeleni.*

Nikdo nebude patrně zpochybňovat naše právo vysvětlovat, proč je takový výrok nepravdivý, či naše právo jeho autory bojkotovat. Můžeme ovšem požadovat jejich uvěznění?

Uvěznění je aktem fyzického násilí. Pokud není fyzické násilí používáno jako odpověď na iniciaci násilí (tj. není-li používáno v sebeobraně), jedná se o agresi a tedy o zločin (viz TL 6/2000). Samotný výrok, jakkoliv nahlas či vážně vyřčený, může představovat násilí spáchané nanejvýš na ušním bubínku. Bude-li taková možnost vyloučena (k čemuž existuje zvláště v případě tiskem šířeného výroku pádný důvod), potom bychom se ve chvíli, kdy bychom naše odporce za jejich výrok uvěznil, bez ohledu na pravdivost jejich výroku sami dopustili zločinu. Slova mohou být mocnou zbraní v argumentaci, ale nikoliv zbraní ve stejném smyslu jako sekýra či tank.

Standardní námitkou je poukázání na *důsledky* takového výroku. Mohli bychom například požadovat uvěznění autorů (a šířitelů) zmíněného výroku z toho důvodu, že nám zastřelením (tj. použitím skutečného násilí) *vyhrožují*. Takový aspekt výroků však samozřejmě právo, které si klade za cíl zajišťovat spravedlnost, řeší a nikdy nevrátilo, že násilí lze v sebeobraně použít až poté, co bylo provedeno (např. že bránit se silou lze až tehdy, pokud mne někdo zastřelí...). Za iniciaci násilí se proto považuje již hrozba použití násilí, avšak pouze pokud je tato hrozba bezprostřední. Pokud tedy někdo *tvrdí*, že mne jakožto zastávce *laissez faire* zastřelí, a *má* v ruce střílnou zbraň, teprve potom lze tato slova v dané situaci důvodně interpretovat jako iniciaci fyzického násilí, a já jsem proto za účelem své obrany oprávněn použít proti osobě, která mi takto vyhrožuje, fyzické násilí. Všimněme si ovšem, že *pouhá slova* k označení výše charakterizované situace za agresi nestačila. Bylo tam ještě něco, v tomto případě přítomnost střílné zbraně, co ze slovní hrozby činilo hrozbu bezprostřední, tedy iniciaci násilí – agresi. Teprve zde začíná zločin (resp. *pokus* o zločin), a teprve tehdy lze použití násilí vůči osobě, z jejíž úst taková slova zaznívají, interpretovat jako obranu, a nikoliv jako agresi.

Samotná slova, zvláště jsou-li míněna vážně, mohou na *potenciálního* zločince upozornit a lidé se v důsledku toho mohou k auto-

(pokračování na straně 2)

Hitler Semper Vivus

Josef Šíma

Adolf Hitler je dnes znám jako zosobnění všeho zla. Jako člověk, který nese odpovědnost za vyvraždění milionů lidí, člověk, který jeden z nejcivilizovanějších a nejvyspělejších národů Evropy přetvořil v obhludnou státní mašinerii produkující zlo a z lidí učinil pouhá ozubená kola mocného státního soukolí. Zatímco první, politicko-válečná podoba nacismu a fašismu je předmětem téměř všeobecného opovržení, druhá, politicko-ekonomická podoba tohoto hnutí pošlapávající lidská práva, se přílišným zájmu veřejnosti netěší. Úplné vydání Hitlerovy knihy *Mein Kampf* nám ovšem dává možnost podívat se na to, co oslavovaný a zatracovaný vůdce považoval za základní pilíře nacistické, národně-socialistické politiky, na kterých měla jeho verze socialismu spočívat. Soustředíme se na to, jak se naše dnešní společnost zbavila prvků, jež Hitler považoval za zásadní pro budování národně-socialistického státu, a zamyslíme se nad skutečností, zda se náhodnou některé prvky fašistické politiky nestaly součástí našeho života, podobně jako se za všeobecného nezájmu uskutečnily plány světového komunistického hnutí popsané v Komunistické-mu manifestu.¹ Nemáme zde prostor pro detailní rozbor všech problémů, a proto stručně ukážeme na témata, jež by si zasloužila zvýšenou pozornost.

Kdo stvořil Hitlera?

Poznání příčin vzniku silného národně-socialistického hnutí v Německu je první věcí, kterou bychom měli připomenout. Je všeobecně známo, že dvě věci byly zcela zásadní povahy. V **politické rovině** šlo o bezprecedentní „mírovou“ smlouvu z Versailles, která pod vlivem prezidenta Wilsona, jenž se jako první americký prezident poprvé ujal úlohy globálního designera světového řádu, poprvé v historii velkých válečných konfliktů určila, kdo je za válku „odpovědný“, tj. vítězové označili poraženého za viníka všeho zla a jalí se jej ztrestat.²

Hitler zcela v souladu s míněním řady historiků, kteří označují tento způsob sepsání „mírové“ smlouvy za počátek další války, píše: „Nikdo nechtěl slyšet ani rozumět tomu, že Versailles je trapnou ostudou a že tento diktát znamená neslýchané vykořisťování našeho lidu. Zničující činnost marxistů a nepřátelská propaganda zbavovaly lidi rozumu. A tenkrát si člověk nemohl ani stěžovat, neboť vina na naší straně prý byla nezměrná!“ (str. 339, čísla stran v závorkách označují reference na české vydání *Mein Kampf*).

V **ekonomické rovině** sehrály klíčovou úlohu ohromné **válečné reparace**, které v situaci, kdy i vlády vítězných států opouštěly pojištění proti inflaci – zlatý standard, přispěly ke vzniku slavné německé **hyperinflace**, v jejímž důsledku došlo k naprostému rozvrácení německého hospodářství a skutečnému okradení obyčejných lidí o veškeré úspory.³ Tak jako vždy v takové situaci se dostává sluchu politickým demagogům a nacionalistům, kteří označí za strůjce všeho

(pokračování na straně 2)

¹ Viz Šíma, Josef: „Už jen pár kroků: 150 let Komunistického manifestu a dnešní moderní společnost“, MF Dnes, 5. října 1998 (dostupné na www.libinst.cz).

² Více o „mírové“ Wilsonově politice a roli Německa a ostatních velmocí v 1. světové válce v Raico, Ralph: „World War I: The Turning Point“ v Denson, John (ed.): *The Costs of War - America's Pyrrhic Victories*, Transaction Publishers, 2. vydání, 1999.

³ Mises, Ludwig von: „The Great German Inflation“ v *Money, Method, and the Market Process* (dostupné na www.mises.org).

Mohou být slova násilím?

(pokračování ze strany 1)

rům a propagátorům takových slov podle toho chovat: mohou je bojkotovat, mohou se na nebezpečí z jejich strany připravit. Jako bezprostřední hrozbu použití fyzického násilí však slova samotná interpretovat nelze, a tak násilí vůči jejich autorům či propagátorům zůstává agresí, a je proto nepřipustné.

Kniha jako násilí?

Ve světle toho, co bylo výše uvedeno, by mělo být již zřejmé, zda lze vydání knihy považovat za bezprostřední hrozbu použití násilí. Vždyť co jiného je kniha než pouhá slova (navíc slova psaná, jimž trvá nesrovnatelně déle dostat se od jejich autora k jejich adresátovi než v případě osobní komunikace)? Slova v knize si lze jen stěží představit tak, že by byla doprovázena něčím, co by činilo slovní hrozbu hrozbou bezprostřední. Kniha je tak ukázkovým příkladem oněch *samotných slov*, o nichž jsme výše dospěli k názoru, že bezprostřední hrozbu použití násilí nepředstavují.

Zatímco o bezprostřednosti hrozby či o míře, v jaké je tato hrozba představována „samotnými“ slovy, se lze bezpochyby v určitých hraničních případech přit, musí v případě vydávání knihy veškeré pochybnosti mizet. Kniha není ničím jiným než pouhými (samotnými) slovy a jakékoliv hrozby jimi vyjádřené jsou proto *bezprostřední hrozbě* použití násilí velmi vzdáleny. A tak i když lze mít pocit, že je těžké rozhodnout, zda například skandování vyhrůžných hesel na kolemdoucí představuje pro ně bezprostřední nebezpečí či zda se jedná o pouhá slova, v případně knih je situace daleko jednoznačnější.

Mein Kampf jako násilí?

I kdybychom však přijali myšlenku, že i pouhá slova vyhrůžující násilím jsou bezprostřední hrozbou použití násilí, a tedy agresí, kriminalizací vydání knihy *Mein Kampf* (a konfiskací části jejího nákladu) by to stále neospravedlňovalo. V rozporu s populární představou totiž tato kniha žádným holocaustem ani jinými násilnými událostmi nehrozí, ani k nim nevyzývá. Usiluje pouze o analýzu tehdejších problémů Německa. Skutečnost, že se Hitler ve své (z velké části nudné a zmatené) analýze mýlil či dokonce úmyslně lhal, nečiní z této knihy žádný unikát (takových autorů je nespočet) a rozhodně z ní nečiní nic, co by bylo možné jako vyhrůžování použitím násilí interpretovat více než texty mnoha jiných autorů. Vždyť takový Marx spatřoval zdroj problémů společnosti v existenci třídy kapitalistů, Keynes v existenci spekulantů a střadatelů a třeba Jan Keller či Erazim Kohák v existenci nadnárodních korporací. Nakonec i zastánci *laissez faire* označují za nejvýznamnější zdroj násilí ve společnosti určitou „skupinu obyvatel“ – mocichtivé politiky. Jsou všichni jmenovaní autoři zločinci a mělo by být vydávání jejich textů zabráněno?

Adolf Hitler byl bezpochyby lidskou zrůdou, avšak zločincem se nestal z titulu au-

torství knihy *Mein Kampf*, nýbrž z titulu vedoucího postavení ve zločineckém (násilném) hnutí, jehož zločiny začínaly rozbitými výlohami židovských obchodů a přerostly až v masové vyvražďování a další válečné hrůzy. Skutečnost, že Hitler byl zločincem, je však vzhledem k legalitě vydávání jeho knihy irelevantní.

A tak i kdybychom přijali myšlenku, že vydání knihy může být zločinem, lze vydání knihy *Mein Kampf* jen těžko za zločin považovat, neboť její obsah žádným násilím nevyhrožuje, ani k němu bezprostředně nevyzývá. A pokud má někdo pocit, že ano, pak je třeba upozornit na skutečnost, že tak nečiní o nic více než třeba běžně dostupný Komunistický manifest, nebo volební program mnohých parlamentních stran nejen u nás. Většina lidí tak mylně odvozuje zločinnost vydávání této knihy od zločinnosti jejího autora.

Zitkův Mein Kampf jako násilí?

I kdybychom ovšem přijali myšlenku, že samotné vydání knihy *Mein Kampf* Adolfem Hitlerem v roce 1924 bylo zločinem, stále z toho nevyplývá kriminalizace vydání jejího českého překladu v roce 2000. Hitlerova kniha je historickým faktem a vydavatel nedělá nic jiného, než že zprostředkovává tento historický fakt těm, kteří mají zájem se s ním seznámit. Takový čin je třeba odlišit od aktivit současných, novodobých Hitlerů a Hitlerků, kteří produkují a distribuují rasisticky orientovaný materiál (tiskoviny, nahrávky, stranické volební programy). Ačkoliv my bychom jejich aktivity v mnoha případech jako bezprostřední hrozbu použití násilí (a tedy jako zločin) neinterpretovali, je nutno přiznat, že mnohdy k násilí vyzývají a prezentují ho jako řešení současných „problémů“. Vydavatel knihy *Mein Kampf* naproti tomu pouze přeložil již existující knihu, o níž každý průměrně vzdělaný člověk ví, že existuje, a ví také, jakým „člověkem“ její autor byl. Tato kniha je tak dnes již pouhým svědectvím o tom, co bylo považováno v tehdejší Německo za problémy a kde byly spatřovány jejich příčiny a řešení. Současná nacionalistická hnutí proto tato kniha nijak zvlášť nepropaguje. Vydavatel tuto knihu ani nijak nevychvaluje, což by skuteční propagátoři Hitlerových myšlenek jistě činili.

České vydání z minulého roku je k tomu všemu navíc opatřeno předmluvou, která pohnutky k tomuto vydavatelskému počínu explicitně uvádí:

Je historický fakt, že aplikace této zrušené filozofie v praxi způsobila desítky milionů mrtvých, a tento překlad vychází proto, aby Hitlerův Můj boj přestal být tajemnou a mýtickou knihou a aby se historie nemohla opakovat. ...

... Pokud tato kniha alespoň trochu zabrání šíření „nových“ fašistických a nacistických „myšlenek“ tím, že odhalí jejich staronovost a důsledky, pak splnila svůj účel. (tučné písmo původní)

Chce-li někdo pochybovat o upřímnosti takových slov, činit tak bezpochyby může, ale musel by potom stejným způsobem pochybovat o upřímnosti jakkoliv obsáhlého a jakkoliv vůči Hitlerovu dílu kritického komentáře, jehož absence v českém vydání byla předmětem hlasité kritiky. Není-li však čtenář ochoten přečíst si předmluvu (nebo této předmluvě nevěří), potom nebude ochoten si k Hitlerově „dílu“ číst ani kritické komentáře (nebo jim nebude věřit).

České vydání knihy *Mein Kampf* by k současným nacionalistickým hnutím jen těžko nějaké jeho čtenáře přilákalo. Čtenáři této knihy buď již příznivci těchto hnutí jsou (a zakoupili si ji z nostalgie), anebo vědí, co je to za knihu (a zakoupili si ji ze zvědavosti, neboť se doposud neměli možnost se s její celkovou podobou seznámit). V důsledku svého soustředění se na německou otázku a v důsledku svého stáří si lze však jen stěží představit, že by zrovna tato kniha byla tím, co přiměje mladé nerozhodnuté lidi k sympatiím k obdobným současným hnutím. A jestliže se v tomto bodě mýlíme, potom je třeba se podívat na nechtěné (leč předvídatelné) důsledky snahy vydání této knihy kriminalizovat. V jejímž důsledku se totiž knize dostalo tak masivní dodatečné reklamy, že si ji každý z oněch nerozhodnutých jedinců jistě nenechal ujít!

Závěrem

Postavení jakékoliv knihy mimo zákon vždy bylo a zůstává zoufalým činem vládnoucí moci zabránit lidem v seznámení se s existujícími myšlenkovými proudy a názory. Cílem dnešní a mnoha předchozích mocí je vrýt každému člověku do paměti, že Hitler byl největším zločincem historie. Takový pohled může být tisíckrát správný (a my jsme velmi nakloněni přesvědčení, že tomu tak skutečně je). Proč ale bránit lidem, aby k takovému názoru došli sami nebo aby si ho mohli ověřit?

Náš nesouhlas se zákazem knihy *Mein Kampf* nepramení ze skutečnosti, že naše názory jsou často (zcela nesmyslně) označovány za „extrémně pravicové“ (což je *stejný* termín, jímž jsou označovány názory Hitlerovy), a že tudíž máme k Hitlerovi jaksi velmi blízko. Pevně doufáme, že přinejmenším naši pravidelní čtenáři vědí, že naše názory, vycházející z tradice *laissez faire*, stojí zcela mimo tradiční právo-levé spektrum (pokud vůbec připustíme jeho smyslnost) a že nacismus je nám stejně cizí jako komunismus či jiné systémy zasahující do svobody člověka. Proto bychom stejným způsobem bránili vydavatele třeba Marxova *Kapitálu* v případě, že by byla tato kniha postavena mimo zákon. Ačkoliv si to nepřejeme, budeme mít k obraně jejího vydavatele jistě brzy příležitost, neboť kriminalizaci Marxovy knihy lze provést na základě stejných argumentů jako v případě Hitlerova díla. A pokud k tomu nedojde, nezbyde nám než se ptát, v čem je současná mocí Marx bližší než Hitler...

Hitler Semper Vivus

(pokračování ze strany 1)

zla „cizorodý“ prvek v místní populaci (situace v Jugoslávii 90. let nám dává moderní příklad téže skutečnosti). Socialismus a státní intervencionismus se tehdy stal základem většiny politických směrů. Principiální protisocialistická stanoviska klasických liberálů vycházející z tradice *laissez-faire* byla považována za relikty minulosti a znak zpátečnictví. Prostor pro Hitlera v Německu byl připraven.⁴

Oč jim šlo?

Základním předpokladem úspěšného vedení (fašistického) státu a provádění státních (fašistických) politik je politická centralizace. Politická centralizace je také tím, co umožňuje podobné tragédie milionů lidí. V předbismarckovském Německu by nikdy nemohlo dojít k tomu, aby se člověk Hitlerových kvalit dostal „legitimně“ do nejvyšší politické funkce a mohl páchat zlo v podobném rozsahu. Politická decentralizace spolu s monarchistickým „zastřešením“ takovým věcem bránila. Až centralizace moci spolu s demokratizací společnosti mohly dostat nacistu a antisemitu z ulice na post říšského kancléře, jenž je obdařen nejvyšší politickou mocí a disponuje ozbrojenými složkami státu. A Hitler významu centralizace dobře rozuměl: „Jestliže vůbec byla vůle začít boj za udržení tohoto státu a zvítězit v něm, potom mohla vést k cíli pouze bezohledná a vytrvalá centralizace. Bylo třeba zásadně stanovit jednotný úřední státní jazyk, který zdůrazňuje čistě formální sounáležitost a který představuje technický pomocný prostředek, bez něž nemůže jednotný stát existovat. Rovněž tak škola a vyučování mohly jen tímto způsobem vypěstovat jednotné státní smýšlení... Je tragickým osudem Habsburského Domu, že toto nepochopil.“ (str. 58)

Bez centralizace není „řízení“ společnosti! To chápou všichni, kdo chtějí ostatním plánovat jejich životy. John M. Keynes, který dal tvář „moderní“ ekonomii, si také pochvaloval existenci skvělých podmínek pro státní plánovače jeho typu v Německu, kde bylo možné velmi snadno uskutečňovat jeho společenské experimenty.⁵

Dalším stavebním kamenem nacismu a fašismu je **zpochybnění vlastnictví**. „Musím se přitom co nejostřeji ohradit proti oněm lidovým pisálkům, kteří v... získávání půdy spatřují ‘poškození svatých lidských práv’... Neboť žádný národ na tomto světě nevlastní ani jeden jediný čtvereční metr půdy z nějakého vyššího právního, nebo dle vyššího práva.“ (str. 479) A nešlo pouze o půdu, ale o veškeré soukromé vlastnictví. Fašistický systém zachovával platnost řady majetkových titulů, ale přísně reguloval, co lze s majetkem činit. Bránil tedy svobodnému *nakládání* s majetkem, což je definiční

znak vlastnictví.⁶ „Socialismus je systémem, ve kterém stát vlastní výrobní prostředky... Fašismus je systémem, ve kterém vláda ponechává nominální vlastnictví výrobních prostředků v rukou jednotlivců, ale vykonává nad nimi kontrolu pomocí regulující legislativy a zmocňuje se většiny prostředků prostřednictvím vysokých daní. Ve skutečnosti je fašismus pouhou subtilnější formou státního vlastnictví, než je socialismus. Za fašismu je výrobcům dovoleno ponechat si nominální vlastnické tituly a snášet veškerá rizika spojená s podnikáním, zatímco vláda má většinu skutečné kontroly a získává značnou část zisků (a nepřebírá žádná rizika).“⁷

Jak vypadají tyto základní dva fašistické pilíře dnes? Zdá se, že na nich naše moderní společnost stojí více než kdy předtím. Politická centralizace se po válce téměř bez přestání zesilovala, což dokazuje stále větší počet politik prováděných ústředními vládami z centra. Daně dosahují přibližně poloviny vytvořeného bohatství, to znamená, že minimálně nad polovinou svého vlastnictví nemáme výhradní kontrolu, tj. nejsme jeho skutečnými vlastníky, ale pouze vlastníky **nominálními**. Nevlastníme své pozemky, nevlastníme své domy, neboť nezaplatíme-li z nich daň, jsou nám odebrány. Nikdo není skutečným vlastníkem! Jsme pouhými **nájemci** všech nemovitých i movitých věcí od státu, který nám je za pravidelný poplatek (daň) laskavě umožní používat. Lze si představit lepší ilustraci typicky fašistického jevu zvaného nominální vlastnictví? Podívejme se na některé detailnější Hitlerovy návrhy v oblastech, jež považoval za klíčové.

Sociální politika

„To, co v této [sociální] oblasti je dnes ze všech stran zanedbáváno, bude muset národní stát napravit. Stát musí vystupovat jako garant... budoucnosti, nesklání se před přáními a egoismem jednotlivce. Musí se postarat o to, aby plodnost zdravé ženy nebyla nijak omezovala špatným finančním hospodařením státních úřadů, aby se pro rodiče, pro které jsou děti požehnáním, rodičovství nestávalo prokletím.“ (str. 295)

Moderní stát blahobytu se k této politice plně přihlásil. Děti nesmějí být prokletím, a proto čím více dětí rodiče (zodpovědně či nezodpovědně) zplodí, tím více peněz od státu získají. Stát vystupuje jako garant budoucnosti a v duchu národně-socialistické tradice se nesklání před egosmem jednotlivce, přesně jak to Hitler požadoval.

Školní docházka a povinná vojenská služba

„Stát, co se týká čistě vědeckého vzdělávání, zasahuje již dnes do práva na sebeurčení jednotlivce a vůči němu zastupuje právo společenství tím, že bez ohledu na sou-

hlas či nesouhlas rodičů podrobí dítě povinné školní docházce. Budoucí národní stát musí ještě více prosadit svou autoritu vzhledem k neznalosti nebo nepochopení jednotlivce v otázce zachování národního společenství.“ (str. 299)

A také tak činí...dodnes. Návrhy na zvyšování povinné školní docházky slyšíme neustále i dnes - z národní úrovně i z mezinárodních fór (OECD, EU...). Bez ohledu na souhlas či nesouhlas rodičů jsou hledány další a další důvody k odnímání dětí do státní péče neboť pouze stát prý dokáže děti vzdělat ve věcech důležitých pro zachování národního společenství, přežít v době informačních technologií atd. Povinnou školní docházkou, na které Hitler tolik lpěl (a věděl proč!), vše ale nekončí:

„Je nesmysl domnívat se, že po skončení školní docházky končí právo státu dohlížet na své mladé občany a začíná nanovo teprve v době jejich vojenské služby. Toto právo je povinnost, která existuje nepřetržitě. Dnešní stát, který nemá zájem na zdravých lidech, tuto povinnost zločinným způsobem zanedbal. Nechává dnešní mládež zpustnout na ulicích a v bordelech...“ (str. 302)

Zákaz požívat...

„Například když celý jeden kontinent vyhlásí konečně boj jedu alkoholu a snaží se národ osvobodit ze zajetí této strašlivé neřesti, nemá pro to náš evropský měšťácký svět prázdňné pochopení.“ (str. 297) Jak Hitler pravil, člověk ani po absolvování povinné školní docházky a vojenské služby nesmí být ponechán sobě samému napospas. Je třeba pečovat o jeho zdraví a bránit jej před jeho vlastní nerozvážeností. Nesmí holtovat alkoholu (a proto je třeba jej zakázat), nesmí kouřit ani pěstovat marihuanu, což je dnešní populárnější verze fašistického boje za správného člověka. Kromě toho člověk dnes nesmí koupit od státem nelicencovaného prodejce ani acylpyrin ani umíchanou léčivou mast. „Stát má zájem na zdravých lidech“, řekl by Hitler.

Vyšší a vysoké školy všem zdarma

„[V oblasti školství] bude muset národní stát výchovně zasáhnout. Nemá pouze závazek poskytnout průměrnému dítěti v národní škole určité vzdělání, ale i povinnost přivést talent na takovou dráhu, na jakou patří. Za svůj nejvyšší úkol musí považovat to, aby byly dveře všech státních vyšších školských institucí otevřeny každému nadanému člověku, nezávisle na tom, z jakých kruhů pochází.“ (str. 315)

Stát musí „výchovně zasáhnout“, aby „školy byly otevřené každému“ volal Hitler a s ním... Kdo všechno volá s Hitlerem, že stát se musí postarat o vzdělání? Všichni národní socialisté, demokratičtí socialisté, křesťanští socialisté... Zkrátka všichni socialisté. Všichni, kdo popírají právo rodičů rozhodnout o vzdělání svých dětí. Všichni, kdo se nespokojí s tím, že lidé nevlastní své domy, pozemky ani jiný majetek, ale chtějí je do-

⁴ Více o vlivu socialistického myšlení na vznik totalitních systémů v Mises, Ludwig von: *Omnipotent Government: The Rise of the Total State and Total War*, Libertarian Press, 1985.

⁵ Keynes o tom hovoří ve své speciální předmluvě k německému překladu své *Obecné teorie* z roku 1936.

⁶ O praktickém fungování nacistického hospodářství s řadou referencí na další literaturu se lze dočíst v Reiland, Ralph: „Business Under Nazis“, *The Free Market*, sv. 16, č. 10, 1998 (dostupné na www.mises.org).

⁷ Morris a Linda Tannehillovi: *The Market for Liberty*, San Francisco, 1993, str. 18.

konce zbavit i práva vychovat dle své volby vlastní děti, nebo je nutit přispívat na vzdělání dětí ostatních lidí.

Prýč s bezbřehým trhem

V oblasti podnikání stojí fašistická a nacistická politika u zrodu aktivní hospodářské politiky.⁸ Vytváření státem řízených monopolů, které vyráběly nikoli podle potřeb trhu, ale podle potřeb státu vzniklo v Itálii a Německu a bylo vzorem většině zemí počínaje Spojenými státy. Franklin Delano Roosevelt byl uchváten nacistickou organizací hospodářství a pokusil se i v USA o jejich napodobení. Takto vznikla NRA – National Recovery Administration (později prohlášena za protiústavní), která zkartelizovala americké hospodářství a vedla k předepisování množství výrobků a cen nominálně soukromých podniků. Byla zakázána noční práce, ulicemi se procházely hlídky, které kontrolovaly, zda někdo náhodou „tajně“ nešíje kalhoty či košili. Práce se musela šetřit pouze na den. „Práce je málo“, tak zněl poznatek „učenců“, kteří se podíleli na vědeckém řízení ekonomiky. „Vědy“ přibývalo, ale svoboda se začala vytrácet. Nebylo již nadále možné svobodně se rozhodovat o výrobě, prodeji, cenách, kvalitě apod. V New Jersey byl např. odsouzen a poslán do vězení krejčí Jack Magid za tento „zločin“: prodal oblek za 35 centů. Hanba! „Kód dobrých mravů“, který vytvořili pokrokoví krejčí ve spolupráci s pokrokovými politiky z NRA, totiž stanovil, že minimální cena obleku je 40 centů. Fašismus se i v USA rychle šířil.⁹ Státem udržované monopoly, regulace cen a kvality, zákazy noční práce atd. existují stále a vše je rozepsáno na tisících stranách pseudoprávních norem. Není to ale stále vše.

Tripartita – konec „divokého kapitalismu“

Klasik nastolování rádu do oblasti chaotického trhu – Adolf Hitler – pokračuje: „Hospodářské komoře... bude příslušet povinnost udržovat chod národního hospodářství a odstraňování oněch škodlivých nedostatků a chyb... Tím by měl přestat zuřivý zápas mezi zaměstnavateli a pracujícími o mzdy a tarify, který poškozuje hospodářskou existenci obou, a tento problém by měl být řešen společně na vyšších instancích, které pak musí mít neustále na zřeteli především blaho národní pospolitosti a státu.“ (str. 440)

Volné stanovování mezd je dnes již věcí minulosti. Přesně jak pravil Hitler, „zuřivý zápas mezi zaměstnavateli a pracujícími o mzdy poškozuje hospodářskou existenci obou“, a tak někdo musí nastavit „mantinely“ či „nalajnovat hřiště“, jak se dnes módně

říká. Mzdy nesmějí být nižší než úředníky stanovená minimální mzda, ministr práce se musí scházet se zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů, stejně jako guvernér národní banky se chodí „radit“ s šéfem odborů, o kolik by se „měly“ zvýšit mzdy, dohodnuté odborářské výhody platí i pro nečleny odborů atd. Kapitalismus již skutečně těžko může být divoký. Je jen otázkou, zda jde ještě vůbec o kapitalismus, tedy společenský řád založený na respektu k vlastnickým právům a jejich svobodné směně.

Inspirace fašismem

Jak jsme krátce naznačili výše, jen stěží lze nalézt oblast hospodářské politiky, která by dnes nestavěla na Hitlerových úvahách o nutných reformách. Základní „reformní kroky“ se uskutečnily ať již v době Hitlera či po jeho smrti. Hitler však zanechal svou stopu i v jiných sférách.

Fašistické plány na vytvoření velkého sjednoceného prostoru na evropském kontinentě jsou dnes neskrývaně označovány za zdroj inspirace evropské integrace. Teorie tzv. geopolitiky, která je populární teorií mezinárodních vztahů, byla rozpracována předním nacistickým geopolitikem Karlem Haushoferem. K jeho odkazu se hlásí dnešní geopolitikové, kteří tvrdí, že je potřeba dále rozpracovávat myšlenky konceptu *Mittleuropa* a Haushoferovy geopolitické strategie, které jsou „plodným základem a inspirací“, na nichž je možné budovat evropské myšlení a které jsou „nutnou součástí politického pragmatismu a evropského myšlení v důležité etapě evropské integrace.“¹⁰

Také myšlenka jednotné Evropy přitažovala i během 30. a 40. let mnohé politiky, kteří zastávali názor, že jinakost produkuje chaos a z vybudování jednotné Evropy si tak učinili svůj program. „Nejen nacisté, ale také fašisté a kolaboranti z mnoha evropských zemí hojně využívali evropskou ideologii k ospravedlnění své agrese. Nacisté, vichisté, italští fašisté a ostatní strávili řadu válečných let (stejně jako jejich duchovní otcové ve 30. letech) - připravováním sofistikovaných programů evropské ekonomické a politické integrace.“¹¹ Fašisté si plně uvědomovali ekonomické výhody celoevropské hospodářské spolupráce a také nutnou míru pravomocí centrální vládní autority, která by v jejich zájmu celoevropské věci spravovala. Pro stát založený na silné centrální moci představovala tato vize lákavou alternativu uspořádání evropských věcí. Proto není překvapením, že nacističtí teoretici přišli s myšlenkou „společných evropských politik“, které se velmi podobají poválečným politikám, jež jsou dnes základem EU. Šlo

o společnou dopravní politiku, zemědělskou politiku, sociální politiku, vytvoření společné evropské měny atd.¹²

Ukažme si na ně!

Fašismus ruku v ruce s nacismem byly zrudné ideologie a po právu zasluhují zavržení všemi slušnými lidmi. Člověk ale nepřestává být zastáncem fašistických názorů v okamžiku, kdy začne tvrdit, že nechce vrazit Židy v plynových komorách. Po přečtení Hitlerovy bible nacismu musí být každému zřejmé, že fašistu nedělá fašistou hajlování na koncertech rasistických hudebních skupin, ale jeho vztah k cizincům (to, jestli z postu ministra práce označuje zahraniční dělníky za ty, kteří „nám“ kradou práci, a proto jim zakazuje zde pracovat), jeho chápání soukromého vlastnictví, jeho vztah ke svobodnému obchodu (to, zda se jako Hitler snaží omezovat dovoz zejména luxusního zboží), jeho pohled na trh a konkurenci, jeho vztah k politické centralizaci, jeho přístup ke školství, k povinné školní docházce, k povinné vojenské službě, jeho názor na úlohu státních programů zaměstnanosti,¹³ jeho postoj k vlastnění nástrojů propagandy (tj. snaha o to, aby stát administrativně omezoval množství televizních a rozhlasových stanic, aby stát skrze kvazistátní instituce vlastnil televizní vysílání a vynucoval povinou platbu za možnost jeho příjmu) atd. Každý, kdo chce vědět, jakou hrozbu pro svobodu představuje národní socialismus, by měl *Mein Kampf* číst. Možná by si řada lidí uvědomila, že zastáncem fašistických názorů může nosit kravatu a sedět v pohodlném křesle státního úřadu. Že by tohle byl důvod, proč je dle úředníků *Mein Kampf* závadný a lidé by jej neměli číst?

Předplatné TL na rok 2001

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?
Předplaťte si zaslání časopisu
TERRA LIBERA.*

Předplatné časopisu TERRA LIBERA na rok 2001 v tištěné podobě doručené na libovolnou adresu v ČR získá ten, kdo uhradí alespoň 0,375 g zlata nebo 150 Kč jedním z následujících způsobů:

- 1) zaplacením v systému e-gold na účet 131844
- 2) platbou v hotovosti na kontaktní adrese TL
- 3) poukazáním daru LI na účet 559461/5100

Všechna čísla roku 2000 lze získat za 0,25 g zlata nebo 100 Kč.

Předplatné elektronické verze TERRA LIBERA ve formátu PDF doručené na jakoukoliv e-mailovou adresu lze získat úhradou minimálně 50 % uvedených částek.

Více o e-gold na www.libinst.cz v sekci TERRA LIBERA.

⁸ DiLorenzo, Thomas: „The Genesis of Industrial Policy“ v Fulsom, Burton Jr. (ed.): *The Spirit of Freedom, Essays in American History*, Foundation for Economic Education, 1994.

⁹ Více v Šíma, Josef: *Trh v čase a prostoru*, Liberální institut, 2001.

¹⁰ Ebeling, Frank: *Geopolitik. Karl Haushofer und seine Raumwissenschaft 1919-1945*, Akademie Verlag, Berlín, 1994, str. 23-24.

¹¹ Laughland, John: *The Tainted Source, The Undemocratic Origins of the European Idea*, Warner Books, 1997, str. 12.

¹² Viz více Laughland, John, *op.cit.* nebo Šíma, Josef: *Evropské sjednocování: O hledání evropské identity a zneužití myšlenky Evropy bez hranic*, rukopis.

¹³ Mezi standardní klišé patří tvrzení tohoto typu: „Ať byl Hitler jaký chtěl, práci pro lidi uměl zajistit.“ Pro vyvrácení tohoto mýtu úspěšnosti nacistické ekonomiky viz Silverman, Dan: „Hitler's Economy. Nazi Work Creation Programs 1933-1936“, Harvard University Press, 1998.

TERRA LIBERA

je vydávána společností TERRA LIBERA.
Kontaktní adresa:

TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz

Jeho vydávání není povoleno ani schváleno žádnou státní institucí.